

Szűk szobák, csöpögő csapok, javításra szoruló vízvezetékek, salétromos házfalak, aszfalthasadékból előbújó tearózsák... Egy jól ismert, diszkomfortos, de idegensége ellenére mégis otthonos – legalábbis belakott – tárgyi világ fogadja Nagy Márta

Júlia kötetének olvasóit, akik nem csupán a *felragyogó és kialvó* Zugló villanegyedét vagy alvóvárosát járhatják át; alámerülhetnek Ophélia túlcsonduló kádjában is, aki történetesen éppen egy zuglói albérletben készül vízbe fojtani magát.

Előtte azonban még lebeg egy kicsit a felszínen. Sikamlós víziszörnyek, mélybe húzó álmoképek, elúszó emlékfoszlányok veszik körül...

„Fejjel lefelé / látszik a vízben, amit én tükrözök; a szappanos / úton, a végén vár az elgurult és elveszett / lény, olvastam róla a *Gőgös Gúnár Gedeonban*. / Az eltévedt szappangyerekek...” Az első versekben valóban a lírai elbeszélő gyermekkori, valamint éréfélben lévő énje keveredik össze, illetve válik el egymástól. Mert a megelevenítő képzelet által mozgásba hozott alakok és az érzéki emlékezet által kimerevített mozzanatok mögött egy *megismételhetetlen mintázat* húzódik meg; ez előtt a homályos háttér előtt pedig csak olyan jelenetek játszódhatnak le, amelyeket a különböző költői alakzatok nem tudnak maradéktalanul reprodukálni. „Ennyi maradt belőle; abban keresem, / Ami nem ő, csak hasonlít rá. Hozzá / Vagy hozzám, amilyen akkor voltam, / Amikor a lábánál guggoltam, felhőfehér / Ruhában, kislapáttal a kezemben.” Az elvesztett apa egyre távolodó, ugyanakkor folyton felderengő képe (*A tizenhatodik óta pontosan*), vagy egy még kontúraltan, jövőbe vetített képzet (*Vágyott állapot, Wiesbaden*) mindig csak *majdnem olyan* lehet, mint amilyen az a valóságban volt, vagy ahogyan az valaha is bekövetkezhet. Az emlékekbe vagy vágyképekbe merülő, időről és térről leválasztott, tükröződő test *megkettőződése* ezért lesz a verseskönyv poétikai arculatának egyik legfontosabb vonása. „Azóta töprengek, ez ugyan melyik tér volt, / melyik idő, miből keletkezett, hová tart, de csak az lehet, / egy fennakadás, valami göb, amin megcsúszott / a fonál, kettészakadt, hogy az ikerszálon / mindenki hazatalálhasson.”

A már említett, vizenyős és koszos urbánus környezet látványvilága korántsem olyan elidegenítően hideg, mint az elsőre tűnhet, és a léptenyomon előtérbe kerülő szobrok, épületrészletek sem maradnak kiüresedett térelemek. Az érezhetően meghatározó rom-romantika ironikus felhangú

Papp Máté 83

OPHELIA IS BREATH- ING UNDER WATER

Nagy Márta Júlia:

Ophélie a kádban

artikulálása (*Szobor a Kerepesi temetőben*) mellett az emberlakta, bebetonozott táj lefojtottan lélegző flórájának érzékletes megjelenítése (*Kegyélet*) organikussá teszi az írásképből is felfedezhető, tömbszerűen málló ornamentikát. Stiliztikailag is tetten érhető tehát az az egyszerre statikus

84 és burjánzó szövegszervezés, melyben ugyanúgy megvan a klasszicizáló hajlam (belső rímek, önkéntelenül is alkalmazott ritmikák az inkább prózához közelítő szabadverselésben) vagy az allegorizáló attitűd (*Pünkösdi királyság*), mint a kortárs költészeti „közbeszédhez” simuló, kimódolt megoldások (*Klimax*), de amelybe ugyanúgy beleférnek a kevésbé lírizáló, nyersebb nyelvezet felé hajló kitételek (*Vér*), vagy akár sokkal több képzettársítások (*A restaurátor*, *My baby shocked me*) is. Éppen ez a sokirányú, ám kevésbé koncepciózus regiszter fogja széttagolni az öt ciklusba rendezett – az „első kötetesek” bájos szertelenségét is magán viselő – anyagot, amely ezért részleteiben erősebbnek hat, mint a könyv egészét véve.

*Ez a lényeg, a lépcsőzetesség,
A fokról fokra haladás: Kavicscsív
Herceg nem aprózta el, sziklatömbbé
Akarja építeni magát. Bevehető a kövek
Országá, csak öleléseinkkel forrósítsuk fel,
Reposszuk meg elemeit, tegyük törmelékké,
Mint hangyák a talajt, fúrjunk járatokat belé,
Áztassuk fel a földjét, van az is a kő alatt.
(Ophelia is Having Sex with Watermonsters)*

Bencsik Orsolya a „test tájainak felhasításáról” ír a fülszövegben. Nagy Márta Júlia áttetszővé mosott, de nagyon is húshoz tapadó szövegei valóban minduntalan felsebeznek, a sérülések, repedések, hasadások mentén próbálnak eligazodni és kapcsolódni másokhoz, a másikkhoz. A belsővé tett köznapi szituációkat, illetve a kiterjesztett intim zónákat átszövő mitikus mesemotívumok (ld. az *Egykor, de nem igaz* című Scarborough Fair-átiratot), dramatizált visszhangok (*Idézés*) és kulturális kitérők (Kékszakálltól a gótikus Mária-korpuszon át Holofernészig) közti réseken pedig mindvégig ott csordogál a rozsdásodó kád szívárgó vize – egy merülő test szorítja kifele. Miközben a csap csak csöpög tovább, és egyre szűkül a szoba. Ophélie levegőt vesz a víz alatt. „Arca felázott, tófenéki iszap, hajtincsei, / Mint a hínár, gyűrűznek, törnek a fényre fel...” (JAK - *Prae.hu*, Bp. 2014)